

A TANTÁRGY ADATLAPJA

1. A képzési program adatai

1.1 Felsőoktatási intézmény	Babeş–Bolyai Tudományegyetem
1.2 Kar	Bölcsészettudományi Kar
1.3 Intézet / Tanszék	Magyar és Általános Nyelvészeti Tanszék
1.4 Szakterület	Nyelv és irodalom
1.5 Képzési szint	Alapképzés
1.6 Szak / Képesítés	Magyar nyelv és irodalom

2. A tantárgy adatai

2.1 A tantárgy neve		LLM1024 FONETIKA ÉS SZÖVEGALKOTÁS						
2.2 Az előadásért felelős tanár neve				dr. Huszthy Bálint, dr. Sándor Katalin				
2.3 A szemináriumért felelős tanár neve				dr. Sándor Katalin, drd. Dimény Hajnalka				
2.4 Tanulmányi év	1	2.5 Félév	1	2.6 Az értékelés módja	V	2.7 A tantárgy típusa	Tartalma szerint	DS
							A tantárgy jellege (kötelező/választható/faktultatív)	Kö.

3. Teljes becsült idő (az oktatási tevékenység féléves óraszama)

3.1 Heti óraszám	6	melyből: 3.2 előadás	2	3.3 szeminárium	4
3.4 A tantervben szereplő össz-óraszám	84	melyből: 3.5 előadás	28	3.6 szeminárium	56
A tanulmányi idő elosztása:					
A tankönyv, a jegyzet, a szakirodalom vagy saját jegyzetek tanulmányozása					12
Könyvtárban, elektronikus adatbázisokban vagy terepen való további tájékozódás					12
Szemináriumok / házi feladatok, portfóliók, referátumok, esszék kidolgozása					12
Konzultáció					3
Vizsgák					2
Más tevékenységek.....					
3.7 Egyéni munka össz-óraszama	41				
3.8 A félév össz-óraszama	125				
3.9 Kreditszám	5				

4. Előfeltételek (ha vannak)

4.1 Tantervi	•
4.2 Kompetenciabeli	•

5. Feltételek (ha vannak)

5.1 Az előadás lebonyolításának feltételei	• laptop, vetítő, feladatlapok, hangszóró, tábla, táblafilc
5.2 A szeminárium lebonyolításának feltételei	• laptop, vetítő, feladatlapok, hangszóró

6. Elsajátítandó kompetenciák

Szakmai kompetenciák	<ul style="list-style-type: none"> • C3.1 Fogalmak meghatározása és példázása, a nyelvi struktúra működése a szinkroniában és diakroniában • C3.2 A jelenlegi nyelvi valóság megmagyarázása és értelmezése. Normatív nyelvhasználat és egyéni nyelvhasználat közti különbségek • C5.1 A B nyelv fonetikai, grammatikai és szemantikai rendszerének sajátosságainak elsajátítása, a kulcsfogalmak elsajátítása • A mai magyar nyelv fonológiai rendszerének magyarázata és értelmezése <p>Stilisztika és intermedialitás:</p> <ul style="list-style-type: none"> • C1.3 Irodalom- és médiumelméleti fogalmak és komparatív módszerek alkalmazása, a műalkotásoknak a kultúra tágabb kontextusában való vizsgálata. • C1.4 Az irodalom- és nyelvtudományhoz kapcsolódó elméleti fogalmak ismerete és kritikai megközelítése.
Általános kompetenciák	<ul style="list-style-type: none"> • CT3 Egyéni kutatási projektek megtervezése és kivitelezése. Hatékony szóbeli és írásbeli kommunikáció tudományos nyelvhasználattal • CT2 Csapatmunka, személyközi kommunikáció.

7. A tantárgy célkitűzései (az elsajátítandó kompetenciák alapján)

7.1 A tantárgy általános célkitűzése	<ul style="list-style-type: none"> • A magyar nyelv fonológiai rendszerének megismerése és működési elveinek megértése, ugyanakkor a modern nyelvészet módszereinek és eljárásainak szemléltetése konkrét problémák segítségével. • A tudományos szövegek alkotásához szükséges ismeretek elsajátítása. • Stilisztika: a stílus és intermedialitás kérdésének média- és kultúratudományi keretben való tanulmányozása – elsősorban kép–szöveg viszonyok vizsgálata
7.2 A tantárgy sajátos célkitűzése	<ul style="list-style-type: none"> • A hallgató megismeri magyar beszédhangok fonetikai jellemzőit és ezek szerepét a különböző hangváltakozásokban, a morfo-fonológiai váltakozási szabályok működésének elveit és azok alkalmazásának környezeti feltételeit, és ezzel az egész fonológiai rendszer működését, így egyben arról is világos képe lesz, hogy a mai nyelvészet magyarázó modelljeivel hogyan értelmezzük az ilyen természetű problémákat. • Tudományos szövegek formai követelményei, hivatkozásrendszerek, bibliográfiatípusok használatának elsajátítása • Helyesírási gyakorlatok • Stilisztika: a stílussal és intermedialitással kapcsolatos elméleti kérdések, alapfogalmak megismerése, kritikai megközelítése és alkalmazása (média- és kultúratudományi keretben). Az intermedialis alkotások (pl. vizuális költészet, ekphraszisz, adaptáció, irodalom és fotográfia viszonya stb.) elemzésének képessége, az alkotások történeti és szociokulturális kontextualizálása.

8. A tantárgy tartalma

8.1 Előadás - Fonetika	Didaktikai módszerek	Megjegyzések
1. Közeledés a hangtanhoz (Fonetika és fonológia elhatárolása, a beszédhangképzés folyamata, a fonetika kutatási területei)	– az elméleti kérdések, illetve a konkrét fonetikai jelenségek bemutatása	
2. A magánhangzók fonetikája (artikulációs tulajdonságok, a magánhangzók akusztikája, a világ nyelveinek magánhangzóí, implikációs viszonyok)	– komplexebb problémák közös megoldása – a kreatív és módszeres gondolkodás	
3. A mássalhangzók fonetikája és az IPA (artikulációs és akusztikus tulajdonságok, fonetikai átírási gyakorlatok)	szükségességének	

4. Beszédhangok találkozásai: a koartikuláció (fonetikai és fonológiai koartikuláció, hangtani szabályok)	tudatosítása	
5. Szegmentumok és szupraszegmentumok (prozódia: hangsúly, intonáció és tónusok)		
6. A szótag problematikája (szótagszerkezet, szótagtípusok, szótagsúly-érzékenység, a zengősségi skála, szótagolás és elválasztás különbségei)		
7. Fonetika és fonológia határterületei (folyamatok és korlátok, laboratóriumi fonológia, laringális realizmus)		

Bibliográfia

Kötelező könyvrészletek:

- Siptár Péter: Hangtan. In: É. Kiss Katalin, Kiefer Ferenc, Siptár Péter (szerk.): Új magyar nyelvtan. Osiris Kiadó, Budapest, 2003: 287–292, 320–321.
- Kassai Ilona: Fonetika. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest, 2005: 29–37, 41–49, 58–70, 89–105, 119–125, 149–158.
- Gósy Mária: Fonetika, a beszéd tudománya. Osiris Kiadó, Budapest, 2004: 11–21, 22–31, 37–41, 52–84, 148–153, 182–186, 244–254.
- A magyar helyesírás szabályai, Akadémiai Kiadó, Budapest, 12. kiadás: 50–60. pontok, 32–37.

Ajánlott kiegészítő olvasmányok:

- Forró Orsolya: A magyar hangtan alapjai (egyetemi jegyzet). PPKE BTK, Piliscsaba, 2018. Online: https://btk.ppke.hu/uploads/articles/4090/file/forroo_hangtan_rev1.pdf
- Kenesei István (szerk.): A nyelv és a nyelvek. Akadémiai Kiadó, Budapest, 2004: 4. fejezet: Hangok.
- Siptár Péter: Kis magyar fonológia. Pannon Egyetemi Kiadó, Veszprém, 2015: pp. 4–31. Online: <http://mek.oszk.hu/13800/13882/13882.pdf>
- Jacques Durand & Siptár Péter: Bevezetés a fonológiába. Osiris Kiadó, Budapest, 1997: pp. 15–33.
- Huszthy Bálint: Az idegen akcentus elméleti előnyei. Általános Nyelvészeti Tanulmányok XXXI, 2019: pp. 137–165.

Stilisztika és intermedialitás		
1. Bevezetés. A stílus kérdése intermedialis keretben: A stílus tudományai. A stílus szociokulturális rétegzettsége. Médium, intermedialitás, monomedialitás.	frontális munka – dialogikus módszer tanári magyarázatokkal	
2. A médiumköziség kérdésének történeti előzményei különféle diszciplínákban. <i>Ut pictura poesis, paragone.</i>	frontális munka – dialogikus módszer tanári magyarázatokkal	
3. Ekphraszisz - képzőművészeti alkotások irodalmi leírása (W. J.T. Mitchell, Milián O., Kibédi Varga Á. ekphraszisz-értelmezései)	frontális munka – dialogikus módszer tanári magyarázatokkal	
4. Irodalom és film. A film medialitása. Adaptációelméletek.	frontális munka – dialogikus módszer tanári magyarázatokkal	
5. Irodalom és fotográfia viszonya. A fénykép medialitása. A fotográfia mint kép-aktus. Poszt-fotografikus korszak? Elméleti megközelítések. (A. Bazin, R. Barthes, H. Beting, J. Schröter)	frontális munka – dialogikus módszer tanári magyarázatokkal	
6. Intermedialitás a digitális közegben. Hipertext és szöveg. Proto-hipertext.	frontális munka – dialogikus módszer tanári magyarázatokkal	
7. Összefoglalás, következtetések.	frontális munka – dialogikus módszer tanári magyarázatokkal	

Bibliográfia

- Tolcsvai Nagy Gábor: *A magyar nyelv stilisztikája*. Budapest, Nemzeti Tankönyvkiadó, 1996. (A stílus szociokulturális rétegzettsége című fejezet 134–175.)
- Pethő Ágnes: Filmvászonra vetített irodalom. Az adaptáció mint mediális fölüírás? In uő: *Múzsák tükre. Az intermedialitás és az önreflexió poétikája a filmben*. Csíkszereda, Pro-Print, 2003. 99–108.
- Milián Orsolya: *Az ekphraszisz fikciói. Elméleti, történeti és diszciplináris átrendeződések az ekphraszisz teoretikus diszkurzusaiban*. Doktori disszertáció. Szegedi Tudományegyetem, 2009. 23–31.
- W. J. T. Mitchell: *Ekphrasis and the Other*. <http://www.rc.umd.edu/editions/shelley/medusa/mitchell.html>

Brent MacLaine: Sleuths in the Darkroom: Photographer-Detectives and Postmodern Narrative. *Journal of Popular Culture*, 1999. vol. 33. no. 3. 79–95. (fénymásolat)
Hans Belting: *Kép-antropológia. Képtudományi vázlatok*. Budapest, Kijarat Kiadó, 2003.
Sándor Katalin: *Nyugtalanító írás/képek. A vizuális költészet intermedialitásáról*. Kolozsvár, EME, 2011.
Füzi Izabella – Török Ervin: Verbális és vizuális intermedialitás: törés, fordítás vagy párbeszéd?
In uő: *Bevezetés az epikai szövegek és a narratív film elemzésébe*.
<http://szabadbolcseszlet.elte.hu/mediatar/vir/tankonyv/tartalom.html>
Roland Barthes: *Világoskamra. Jegyzetek a fotográfiáról*. Budapest, Európa Kiadó, 2000.
André Bazin: A fénykép ontológiája. In uő: *Mi a film?* Budapest, Osiris, 1993. 16–24.
www.intermedia.c3.hu/mszovgy1/bazin.htm

8.2 Szeminárium	Didaktikai módszerek	Megjegyzések
Helyesírás		
1. Adminisztratív tennivalók megbeszélése. Bevezetés. A helyesírás alapelvei.	Megbeszélés, gyakorlatok, frontális munka, egyéni munka	<i>Felmentő helyesírásteszt</i>
2. A hangjelölés. A betűrendbe sorolás. Az elválasztás	Frontális munka, egyéni munka, helyesírási gyakorlatok, tollbamondás	
3. A kezdőbetű. Az írásjelek. Az idegen szavak és nevek írásmódja. Rövidítések és mozaikszók. Számok, keltezés	Frontális munka, egyéni munka, helyesírási gyakorlatok, tollbamondás	
4. A tulajdonnevek írásmódja	Frontális munka, egyéni munka, helyesírási gyakorlatok, tollbamondás	
5. Az összetételek	Frontális munka, egyéni munka, helyesírási gyakorlatok, tollbamondás	
6. Gyakorlatok	Frontális munka, egyéni munka, helyesírási gyakorlatok, tollbamondás	
7. Kollokvium: Írásbeli vizsga	Helyesírásteszt, tollbamondás	

Bibliográfia

A magyar nyelv értelmező kéziszótára. 12. kiadás.
Helyesírási tanácsadó portál: www.helyesiras.mta.hu (2018. szeptember 15.)
Mi változik az új helyesírási szabályzatban? *Nyelv és tudomány* 2013. március 7. <https://www.nyest.hu/hirek/mi-valtozik-az-uj-helyesirasi-szabalyzatban> (2018. szeptember 15.)
Ajánlott olvasmány:
Hernádi Sándor: *Helyesírási önképző*. Budapest, Móra Könyvkiadó, 2016.
Boszik Gabriella, V. Raisz Rózsa (szerk.): *Helyesírásunk időszerű kérdései a 21. század kezdetén*. Eszterházy Károly Főiskola Magyar Nyelvészeti Tanszéke, Eger, 2004
Fercsik Erzsébet: *Helyesírási kalauz I. Krónika Nova Kiadó, Budapest, 2001*
Keszler Borbála: *Írásjeltan. Az írásjelhasználat szabályai, problémái és története*. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest, 2004
Helyesírás gyűjtőoldal a nyest.hu-n:
https://www.nyest.hu/hirek/kereses/Helyes%C3%ADr%C3%A1s?force_desktop&start=380&limit=500 (2018. szeptember 15.)
Változik a helyesírás – ésszerűen vagy észszerűen? *Nyelv és tudomány* 2014. május 6. <https://www.nyest.hu/hirek/valtozik-a-helyesiras-br-esszeruen-vagy-esszeruen> (2018. szeptember 15.)
Változik a helyesírás – a dz marad. *Nyelv és tudomány* 2014. május 21. <https://www.nyest.hu/hirek/valtozik-a-helyesiras-a-dz-marad> (2018. szeptember 15.)

Megjegyzés: A szemináriumokon pontokat lehet gyűjteni, melyek hozzáadódnak a vizsgajegyhez. A következő módokon lehet pontot szerezni: hibátlanul megoldott helyesírásteszt, hibátlan tollbamondás, helyesírásihiba-kereső, helyesírásteszt készítése. Ezek feltétele a szemináriumon való részvétel.

Stilisztika és intermedialitás		
1. Bevezetés. A szemináriumi témák megbeszélése, a vitaindító csoportok megszervezése.		

2. Térpoétika és kultúraköziség. Bodor Ádám novellái.	a hallgatók által bemutatott interaktív vitaindító, dialógus, vita, csoportmunka	
3. Filmnézés: Ferenczi Gábor: <i>A barátkozás lehetőségei</i> (2007)		
4. Médiumközi és kultúraközi érintkezések, átjárások. Bodor Ádám. Ferenczi Gábor: <i>A barátkozás lehetőségei</i> (2007)	a hallgatók által bemutatott interaktív vitaindító, dialógus, vita, csoportmunka	
5-6. Ekphraszisz. (Képző)művészeti alkotások irodalmi leírása. (id. Pieter Brueghel festményei William Carlos Williams és W. H. Auden képleírásaiban)	a hallgatók által bemutatott interaktív vitaindító, dialógus, vita, csoportmunka	
7. Irodalom/fotográfia/film. Nyelvi és fotografikus reprezentáció viszonya. A fénykép mint „kép-aktus” (image-act). Julio Cortázar: <i>Nagyítás</i> .	a hallgatók által bemutatott interaktív vitaindító, dialógus, vita, csoportmunka	
8. Irodalom/fotográfia/film. Nyelvi és fotografikus reprezentáció viszonya. A fénykép mint „kép-aktus” (image-act). Michelangelo Antonioni: <i>Blow-Up</i> .		
9. Filmnézés: Tony Richardson: <i>A hosszútávfutó magányossága</i> (1962)		
10. Test, tér, sport / társadalmi osztály és ellenállás irodalmi és filmes reprezentációja. Alan Sillitoe: <i>A hosszútávfutó magányossága</i> (1959)	a hallgatók által bemutatott interaktív vitaindító, dialógus, vita, csoportmunka	
11. Test, tér, sport / társadalmi osztály és ellenállás irodalmi és filmes reprezentációja Tony Richardson: <i>A hosszútávfutó magányossága</i> (1962)	a hallgatók által bemutatott interaktív vitaindító, dialógus, vita, csoportmunka	
12. Szántó T. Gábor: <i>Hazatérés</i> (2004) – Török Ferenc: <i>1945.</i> (2017)	a hallgatók által bemutatott interaktív vitaindító, dialógus, vita, csoportmunka	
13. Összegzés.		
14. Zárthelyi.		
Bibliográfia:		
Dánél Mónika: Úton. Kulturális és mediális kontaktzónák. (Bodor Ádám: <i>A barátkozás lehetőségei</i>). <i>Szépirodalmi Figyelő</i> 2016/3. 78–87.		
Milián Orsolya: <i>Az ekphraszisz fikciói. Elméleti, történeti és diszciplináris átrendeződések az ekphraszisz teoretikus diszkurzusaiában</i> . Doktori disszertáció. Szegedi Tudományegyetem, 2009. 23–31.		
Imrei Andrea: Felhőjáték – a megkettőződés motívumának narratológiai vizsgálata Julio Cortázar <i>Nagyítás</i> című művében. <i>Palimpszeszt</i> , 1997. 8. sz. http://magyar-irodalom.elte.hu/palimpszeszt/08_szam/24.htm		
John Hughson: Rohanás az életért: individualizmus, osztály és ellenállás <i>A hosszútávfutó magányosságában</i> . In Győri Zsolt (szerk.): <i>Fejezetek a brit film történetéből</i> . Líceum Kiadó, Eger, 2010. 225–238.		
Sághy Miklós: Holokausztmagyarok. Török Ferenc és Szántó T. Gábor együttműködéséről. <i>Élet és Irodalom</i> , LXI. évf. 33. sz. 2017. aug. 18. https://www.es.hu/cikk/2017-08-18/saghy-miklos/holokausztmagyarok.html		
Szövegalkotás		
1-2. A szemináriumi témák és elvárások megbeszélése. Bevezetés: A tudományos gondolkodás. A tudományos szöveg létrehozásának lépései	Megbeszélés, témabemutató. Bevezetés	
3-4. Témaválasztás. Források. Módszerek	Közös megbeszélés, deduktív tanulás	
5-6. Tudományosság-értelmezés. Olvasástechnikák, jegyzetelés, vázlatípusok. Kutatási terv	Egyéni munka, közös munka, technikák gyakorlása	

7-8. Tudományos szöveg írása I. Tartalmi szempontok (kihez szólunk?, gondolatmenet, koherencia, téma fejlesztése; idézés, parafrázis)	Egy bizonyos technika gyakorlása, megerősítése	
9-10. Tudományos szöveg írása II. Formai követelmények (hivatkozások, bibliográfia)	Gyakorlatok; a tudományos szöveg formai követelményei a word szövegszerkesztő programban	
11-13. Szövegszerkesztés wordban (automatikus tartalomjegyzék, hivatkozás, bibliográfia, formázások kipróbálása).Gyakorlás	A tudományos szöveg formai követelményei a word szövegszerkesztő programban	
14. Vizsga: számítógépen elvégzendő feladat		
<p>Bibliográfia Kötelező: • Gyurgyák János: <i>Szerkesztők és szerzők kézikönyve</i>. Budapest, Osiris, 1997. Ajánlott: • Eco, Umberto: <i>Hogyan írjunk szakdolgozatot?</i> Budapest, Gondolat, é.n. • Gyurgyák János: <i>A tudományos írás alapjai. Útmutató szemináriumi és tudományos diákköri értekezést, szakdolgozatot és disszertációt íróknak</i>. Budapest, Osiris, 2019.</p>		

9. A szakmai területek és a szakterület reprezentatív munkáltatói elvásásainak összhangba hozása a tantárgy tartalmával

Az ARACIS kritériumainak megfelelően, az intézet/a tanszék együttműködik a szakmai és a társadalmi-gazdasági szférák képviselőivel, különösképp a Megyei Tanfelügyelőségekkel.

10. Értékelés

A tevékenység típusa	10.1 Értékelési szempontok	10.2 Értékelési módok	10.3 Ennek aránya a végső jegyben
10.4 Előadás	Fonetika: ismeretszint és gyakorlati alkalmazás	Vizsga	20%
	Stilisztika és intermedialitás: előadás és szeminárium a megismert fogalmak értő alkalmazása, kritikai megközelítése intermedialis alkotások elemzésében, önálló kérdésfelvetés, koherens szövegalkotás.	írásbeli vizsgadolgozat 7/10 szemináriumi tevékenység, aktív részvétel és vitaindító 3/10	40%
10.5 Szeminárium	Helyesírás	Kollokvium: írásbeli vizsga	20%
	Szövegalkotás	Kollokvium: írásbeli vizsga számítógépen	20%
10.6 Minimális követelmények			

- Fonetika: Az eredményes vizsga feltétele a legalább 5,00-ös jegy elérése a zárthelyi vizsgadolgozat esetében. Ha ez a feltétel nem teljesül, nem számítunk átlagot, és a vizsgát meg kell ismételni.
- Helyesírás: a vizsgán való részvétel feltétele a szemináriumok 75%-án való részvétel, a vizsgán pedig minimum 5-ös jegyet kell elérni.
- Szövegalkotás: a vizsgán való részvétel feltétele a szemináriumok 75%-án való részvétel, a vizsgán pedig minimum 5-ös jegyet kell elérni.
- Stilisztika :Az eredményes vizsga feltétele a legalább 5,00-ös jegy elérése a zárthelyi dolgozatban.
- Stilisztika szeminárium: kötelező részt venni egy csoportos vitaindítóban, min. 5 szemináriumon való részvétel

A kitöltés időpontja 2021.03.20.	Az előadásért felelős tanár aláírása Sándor Katalin Huszty Beáta	A szemináriumért felelős tanár aláírása Sándor Katalin
Az intézeti jóváhagyás időpontja 2021. 03. 28.	Az intézetvezető aláírása B	
A dékáni jóváhagyás időpontja	A felelős dékánhelyettes aláírása	A kar pecsétje